

PSIHOLOGIA FAMILIEI

CONSECINȚELE DIVORȚULUI ASUPRA COMPETENȚELOR PARENTALE ȘI RELAȚIEI DE COPARENTALITATE LA PĂRINTELE REZIDENT

THE CONSEQUENCES OF DIVORCE ON PARENTAL COMPETENCES AND THE CO-PARENTALITY RELATIONSHIP OF THE RESIDENT PARENTS

CZU: 347.6:37.015/.018.1:398:159.922

DOI: 10.46728/pspj.2024.v46.i1.p58-66

Valentina OLĂRESCU

prof.univ., dr., Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă", Chișinău,
<https://orcid.org/0000-0001-8019-8907>

Adriana DICU

drd., Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă", Chișinău,
psiholog clinician, Direcția pentru protecția copilului, București
<https://orcid.org/0009-0008-7084-7836>

Rezumat

În acest studiu am identificat nivelul caracteristicilor părinților reprezentate de competențele parentale și de relația de coparentalitate în contextul divorțului. Eșantionul de cercetare a fost alcătuit din 228 de părinți: 125 părinți din familii divorțate și 103 părinți din familii complete (nedivorțate). Nivelul competențelor parentale și relația de coparentalitate, consecutive divorțului parental, au fost verificate prin utilizarea a două instrumente psihologice Parental Stress Index - Fourth Edition - PSI-4 și Chestionarul de investigare a competenței parentale – CCP. Rezultatele cercetării au relevat că părinții divorțați au un nivel de competențe parentale reduse și o relație de coparentalitate conflictuală față de părinții nedivorțati al copilului. Dezvoltarea competențelor parentale, adoptarea unui stil parental adecvat și formarea unei relații dintre cei doi părinți bazată pe comunicare și colaborare în satisfacerea nevoile copilului, reprezintă un demers imperios necesar.

Cuvinte-cheie: divorț, competențe parentale, relație de coparentalitate, conflict parental.

Abstract

In this study, we examined the level of parental characteristics, specifically parental skills and the coparenting relationship in the context of divorce. The research sample consisted of 228 parents: 125 parents from divorced families and 103 parents from intact (non-divorced) families. Parental skills and the quality of the coparenting relationship following divorce were assessed using two psychological instruments: Parental Stress Index - Fourth Edition (PSI-4) and the Parental Competence Investigation Questionnaire (PCQ). The research results revealed that divorced parents tend to exhibit lower levels of parental skills and experience more conflictual coparenting relationships compared to parents from intact families. Developing parental skills, adopting an appropriate parenting style, and fostering a cooperative relationship between the two parents, based on communication and collaboration in meeting the child's, emerge as essential steps in post-divorce family adjustment.

Keywords: divorce, parental competence, co-parenting relationship, parental conflict.

Introducere Literatura de specialitate și cercetările din domeniu evidențiază modul în care copiii experimentează o multitudine de probleme de ordin psihologic în urma divorțului părinților, care creează perturbări în capacitatea relațională și de adaptare socială a copilului [3]. O serie de factori influențează tipul, severitatea și persistența acestora, factori care depind, în cea mai mare măsură, de modul în care părinții gestionează divorțul, precum: competența parentală și relaționarea post-divorț a părinților, existența conflictului parental, rețeaua de suport, existența unui nou partener al unuia dintre părinți, schimbările de mediu [4].

Studiile arată că divorțul și conflictul marital al părinților au probabilitatea să crească șansele ca preadolescenții să nu fie apropiați de niciunul dintre părinți la vârsta adultă. Bazându-se pe competențele parentale și pe perspectivele de echilibru, au fost testate ipoteze concurente despre relațiile părinte-copil și bunăstarea subiectivă a copiilor [5]. Descendenții au avut cel mai înalt nivel de bunăstare atunci când au crescut într-o familie căsătorită cu un nivel scăzut de conflict și au fost apropiați de ambii părinți. Cu toate acestea, în cazurile de divorț și de niveluri ridicate de conflict marital, copiii au avut o bunăstare mai bună dacă au fost apropiați de ambii părinți, decât de unul singur [6].

Manualul de Diagnostic și Clasificare Statistică a Tulburărilor Mintale - DSM 5 introduce o nouă taxonomie denumită „*Problemă relațională părinte-copil*”, în cadrul căreia este evidențiat diagnosticul „*Copil afectat de problemele relaționale dintre părinți*”, definit drept o „categorie care trebuie utilizată atunci când abordarea clinică are ca obiect efectele negative ale neînțelegerilor dintre părinți (nivel ridicat de conflict, suferință, lipsă de respect, discreditare) asupra unui copil din familie, inclusiv efecte asupra unei tulburări mintale sau asupra altor afecțiuni de natură medicală ale copilului” [1]. Din punct de vedere emoțional, părinții sunt

considerați competenți în funcție de sensibilitatea și capacitatea lor de a asigura suport și de a răspunde în mod adecvat la suferința copilului [10].

Competența parentală este definită de efectele sale fiind examinată dintr-o varietate de perspective care converg spre diferite categorii care interferează cu temperamentul copilului și cu mediul de viață al familiei determinând anumite practici comportamentale și emoționale ale părinților. În acest sens, autorii Teti și Candelaria au evidențiat trei arii care definesc competența și abilitatea parentală referindu-se la: crearea unei relații pozitive părinte-copil din perspectivă emoțională; implicarea și controlul părintelui în mod echilibrat; evitarea unor comportamente parentale dure și coercitive care ar putea avea un impact negativ asupra echilibrului emoțional al copilului [15].

În viziunea autoarei Glăveanu competența parentală reprezintă un ”sistem de cunoștințe, priceperi, capacități, deprinderi și abilități susținute de trăsături de personalitate specifice, care îi permit părintelui să îndeplinească cu succes responsabilitățile parentale, să prevină și să depășească situațiile de criză în favoarea dezvoltării copilului și astfel, să atingă obiectivele activităților educative”. Taxonomia pe care Glăveanu a evidențiat-o în cercetarea sa explicativ - interpretativă relevă un model factorial care cuprinde o serie de factori constitutivi ai competenței parentale cu efect formativ asupra copilului [8].

Modul în care părinții acționează asupra copiilor, fie în mod armonios, fie dizarmonios, stilurile educative personale caracteristice fiecăruia dintre cei doi părinți, care prezintă un număr mare de variații și o multitudine de factori externi și interni determinanți, creează abordarea parentală asupra copilului [16]. Atmosfera familială este considerată ca fiind un tablou al numeroaselor relații ce se stabilesc între membrii familiei, fiind un rezultat direct al modelelor comportamentale pe care membrii familiei le adoptă. Atmosfe-

ra familială poate fi dată de câteva atribute specifice, cum ar fi: organizare, coeziune familială și colaborare, dezorganizare - reprezentată de disensiuni și dezbinare afectivă; coerență sau inconstanță în promovarea valorilor socio-morale și în mijloacele educative utilizate [7].

În abordarea problematicii familiei, o serie de autori au realizat analize care evidențiază dimensiunile care dau structurii familiale trăsătura de sistem funcțional și modalitatea prin care se pot realiza modificări care să perturbe funcționarea normală a sistemului [11]. Comunicarea între membrii familiei, starea emoțională a acestora, relațiile din interiorul sistemului familial, funcțiile familiei și rolurile parentale reprezintă indicatori care definesc homeostazia familială [14]. Autorii evidențiază faptul că, perturbarea la nivelul comunicării în cuplul parental reprezintă primul semnal care poate determina o modificare relațională părinte-copil atât în cadrul familiilor divorțate cât și în cele nedivorțate. În cazul în care comunicarea dintre cei doi părinți se realizează tensionat, poate produce un nivel crescut de dificultate adaptativă pentru copil [2].

Relația dintre cei doi părinți divorțați a fost analizată și din perspectiva *coparentingului competitiv*, definit ca o situație în care un părinte îl subminează pe celălalt în prezența copilului sau care se luptă pentru controlul copilului. Pe lângă definiția de bază, coparentingul competitiv este, de asemenea, susceptibil să implice o lipsă de coparenting cooperant, manifestări de afectivitate negativă și conflicte familiale, ceea ce face să fie neclar pentru copil și evidențiază coparentingul competitiv ca predictor robust în relația cu simptomele de externalizare ale copilului [13].

Studiile contemporane de cercetare în domeniul familiei au dedicat efort pentru a elucida interacțiunea dintre adaptarea individuală a adulților și dinamica relației lor coparentale. Au fost evaluate două variabile „trăsături” deosebit de relevante ale părinților, flexibilitatea parentală și autocontrolul, în legătură cu natura inter-

acțiunilor părinților împreună cu copiii lor și s-a evidențiat faptul că, flexibilitatea parentală și autocontrolul părinților în colaborarea lor, ar explica variația semnificativă a calității coparentale [12].

Resursele psihosociale și parentalitatea cooperantă au condus la rezultate semnificative care au diferențiat preadolescenții expuși la factori de risc, fiind clasificați fie ca rezilienți, fie ca neadaptați, prin recurgerea la resurse interne și externe care îmbunătățesc procesele de adaptare specifice fiecărei etape de dezvoltare [17].

Scopul studiului constă în identificarea nivelului de competențe parentale și de relația de coparentalitate a părinților în contextul divorțului.

Eșantionul de cercetare a fost compus din **228 de subiecți părinți: 125 părinți din familii divorțate** (GPD) și **103 părinți din familii complete** (GPN).

Ipoteza: presupunem că, la părinții divorțați vom identifica un nivel de competențe parentale reduse și o relație de coparentalitate conflictuală.

Instrumentele utilizate: În vederea determinării nivelului de afectare al caracteristicilor parentale s-a stabilit evaluarea psihologică a părinților prin aplicarea chestionarelor **Parental Stress Index - Fourth Edition - PSI-4** (PSI)-4 și **Chestionarul de investigare a competenței parentale (CCP)**.

Parental Stress Index - Fourth Edition - PSI-4 – realizat de Richard R. Abidin, EdD, distribuit de Psychological Assessment Resources, USA, este un inventar care urmărește să evalueze magnitudinea stresului în cadrul diadei părinte-copil și părinte-părinte. Chestionarul măsoară sursele de stres legate de caracteristicile părintelui și cuprinde 7 scale:

- **Competență**, scorurile înalte sunt înregistrate de către părinții care experimentează un stres mai mare, care nu posedă cunoștințe practice de dezvoltare a copilului, nu posedă o multitudine de abilități de a gestiona comportamentul copilului, care nu simt acest rol ca fiind recompensator pe cât se așteptau;

- *Izolare* – părinții care înregistrează scoruri înalte, se găsesc sub stres înalt, considerabil în rolul de părinte și cu privire la propriul sentiment de abandon și respingere; programul de intervenție se realizează pentru a asigura suport și angajament social; întrucât relația cu celălalt părinte este distantă, există riscul ca responsabilitățile copilului să fie neglijate;

- *Atașament* – scorurile înalte arată faptul că, părintele poate să nu simtă un nivel de apropiere emoțională cu copilul; absența legăturii emoționale poate să fie reflectată într-un pattern de interacțiune rece părinte-copil, o lipsă a conexiunii social-emoționale și poate conduce la manifestări de psihopatie la copil;

Sănătate – scala evidențiază deteriorarea sănătății părintelui ca rezultat al stresului parental cât și stresul înregistrat în sistemul părinte – copil;

Rol parental restrictiv – scorurile înalte arată părintele care regăsește rolul parental ca fiind restrictiv asupra libertăților sale și frustrant pentru a-și menține identitatea proprie; acești părinți se văd ca fiind controlați și dominați de cererile și nevoile copilului;

Depresie – scala sugerează prezența depresiei semnificative la părinți și prezice disfuncționalități parentale cu simptome de culpabilitate, nefericire, insatisfacție de sine în rolul parental asociate cu circumstanțele de viață;

Relația cu soțul/ia sau partenerul/a de viață – scala a fost creată pentru a examina stresul resimțit în diada familială, stresul care se află în relația coparentală; scorurile înalte evidențiază lipsa de suport activ emoțional al celuilalt părinte, în gestionarea copilului, relația negativă dintre mama și tata, lipsa suportului mutual în îngrijirea copilului; simptomele unei relații disfuncționale se referă la celălalt părinte care nu este disponibil, nu dorește să accepte responsabilitățile rolului său, tensiunile la nivelul relației parentale [9] intervenția se focusează pe o gamă largă de arii privind învățarea asertivității, consilierea familială bazată pe formarea alianței dintre părinți,

sensibilizarea părintelui privind asigurarea suportului parental pentru a diminua impactul asupra copilului.

Chestionarul de investigare a competenței parentale – CCP - a fost realizat de S. Glăveanu pornind de la studii empirice, calitative. Autoarea realizează o viziune plenară/integratoare a modelului parental, având incluse secvențe conceptuale provenind de la mai mulți autori (printre care Diana Baumrind, B. Spock, E. Fischbein, Dorothy Law Nolte și Rachel Illarris, I. și D.D. Dolean, Carmen Ciofu etc.). Aplicarea Inventarului CCP evidențiază nivelul competenței parentale și nivelul de dezvoltare a următoarelor dimensiuni:

- *Cunoaștere* - vizează abilitatea părintelui de a cunoaște, în funcție de etapele de vârstă ale copilului, nivelul de dezvoltare al acestuia și, pe baza acestei cunoașteri, de a-și explica reacțiile copilului, de a înțelege nevoile acestuia și de a formula răspunsuri adecvate lor;

- *Suport afectiv și managementul stresului* - implică abilitatea părintelui de a cunoaște și a utiliza modalități eficiente atât de prevenire cât și de coping al stresului din familie;

- *Disciplinare* - reflectă abilitatea părintelui de a comunica asertiv, de a gestiona adecvat regimul de recompensă și pedeapsă, permițând, astfel, dezvoltarea tuturor potențialităților unei personalități armonioase;

- *Managementul timpului* - relevă pe de-o parte, abilitatea părintelui de a determina calitatea și cantitatea timpului petrecut cu propriul copil și, pe de altă parte, capacitatea sa de a coordona/dirija timpul copilului;

Managementul crizelor - reflectă abilitatea părintelui de a fi un bun lider, de a găsi soluții la problemele copilului împreună cu acesta, depășind situațiile critice [8].

Rezultatele cercetării Analiza datelor statistice obținute în studiu a fost realizată prin statistici descriptive și inferențiale. Datele descriptive s-au prelucrat prin folosirea metodelor statistice parametrice

și anume: *testul t pentru eșantioane independente* (calcularea diferențelor statistice între mediile raportate de subiecții din eșantionul de părinți rezidenți din familiile despărțite și subiecții din eșantionul de părinți din familiile intacte; *indicatorul d Cohen* (mărimea efectului pentru mediile distribuțiilor variabilelor studiate). *Indicatorii formei distribuției skewness și kurtosis* s-au utilizat pentru investigarea condiției de normalitate. Omogenitatea datelor pe baza cărora au fost calculate mediile variabilelor studiate a fost analizată prin folosirea *testul Levene și raportul Hartley FMax*.

Din perspectiva părintelui, datele raportate de către grupurile de părinți pentru scalele **testului PSI4** – Domeniul Părintelui, au înregistrat medii cu diferențe ușoare la majoritatea scalelor, cu excepția scalei *Relația cu partenerul*, la care se observă un decalaj major al rezultatelor părinților divorțați ($M=72,31$) față de cei nedivorțați ($M=45,4$), astfel cum sunt prezentate în figura 1.

Nivelul extrem de ridicat pe care îl evidențiază mediile scalei *Relația cu partenerul* atrage atenția asupra problematiceilor consistente de natură relațională dintre părinții divorțați, confirmând disfuncționalitățile și relația conflictuală existente la nivelul relației de coparentalitate.

Pentru a realiza o analiză în detaliu

a datelor descriptive raportate s-au comparat competențele parentale în funcție de tipul familiei utilizând *testul t* pentru două eșantioane independente, test care a evidențiat rezultate ce indică faptul că, părinții care provin din familiile divorțate au raportat scoruri semnificativ mai mari în ceea ce privește: - *Competența* ($t(226) = -4.80, p < .001, d = -0.64$), - *Rolul parental restrictiv* ($t(226) = -3.63, p < .001, d = -0.48$) și - *Relația cu partenerul* ($t(226) = -21.62, p < .001, d = -2.88$), rezultate sunt reflectate în tabelul 1.

Scorurile mai ridicate pe scala de *Competență* prezintă părinții divorțați care experimentează un stres mai mare decât părinții nedivorțați, cu privire la gestionarea comportamentului copilului și în genere, se simt copleșiți de sentimente din cauza criticismului și a tensiunilor din partea celuilalt părinte. *Rolul parental* îl resimt ca fiind mai restrictiv asupra libertăților lor și frustrant pentru a-și menține identitatea proprie, având în vedere percepția părinților care se ocupă în cea mai mare parte a timpului de copiii lor. Rezultatele semnificative pentru relația cu celălalt părinte pe scala *Relația cu partenerul* care evaluează *relația de coparentalitate*, explică stresul resimțit în diada familială, stres care se află în relația celor doi părinți divorțați.

Scorurile înalte raportate de către pă-

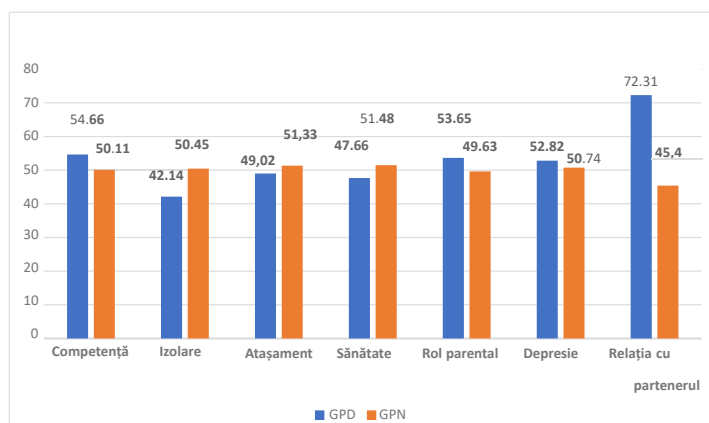

Fig. 1. Mediile pentru caracteristicile părintelui (PSI4, GPD și GPN)

Tabelul 1.
Diferențe între rezultatele părinților din GPN și GPD, testul PSI4

		Medii		Testul t	p	Mărimea efectului
		GPN	GPD			
PSI4	Competență	50,11	54,66	-4,80	< .001	-0,64
	Izolare	50,45	42,14	6,85	< .001	0,91
	Atașament	51,33	49,02	2,24	0.026	0,30
	Sănătate	51,48	47,66	3,81	< .001	0,51
	Rol parental restrictiv	49,63	53,65	-3,63	< .001	-0,48
	Depresie	50,74	52,82	-1,51	0.133	-0,20
	Relația cu partenerul	45,40	72,31	-21,62	< .001	-2,88

rintele rezident la testul PSI4 arată percepția acestuia privind lipsa de suport activ emoțional al celuilalt părinte în gestionarea copilului, relația negativă dintre cei doi părinți, lipsa suportului mutual în îngrijirea copilului. Simptomele relației disfuncționale se referă la celălalt părinte care nu este disponibil și manifestă tensiuni și conflicte la nivelul relației parentale. De asemenea, părinții din familii divorțate au raportat scoruri semnificativ mai mici la nivelul *Izolării* ($t(226) = 6.85, p < .001, d = 0.91$), *Atașamentului* ($t(226) = 2.24, p < .001, d = 0.30$), *Sănătății* ($t(226) = 3.81, p < .001, d = 0.51$), percepția acestora asupra nivelului de apropiere emoțională cu copilul, asupra sănătății personale și a propriul sentiment de abandon și respingere nefiind afectate prin divorț. Conchidem astfel că scorurile mai ridicate pe scalele *Competență* și *Rol parental restrictiv* pre-

zintă părinții divorțați care experimentează un stres mai mare decât părinții nedivorțați, cu privire la gestionarea comportamentului copilului. Scorurile extreme raportate de către părintele rezident pentru *relația de coparentalitate* explică stresul major resimțit de către acesta în comparație cu rezultatele raportate de către părintele provenit din familiile nedivorțate, rezultate care susțin și confirmă ipoteza statistică care evidențiază că, vom identifica un nivel de competențe parentale reduse și relație de coparentalitate conflictuală la părintele rezident al copilului.

Referitor la competențele parentale ale chestionarului CCP aplicat, observăm diferențele mediilor raportate pe cele două grupuri de subiecți ai cercetării, respectiv GPD și GPN, evidențiate în figura 2.

În cazul testului CCP, scorurile mai mici înregistrate de către părinții divorțați față de cei nedivorțați se observă la toate

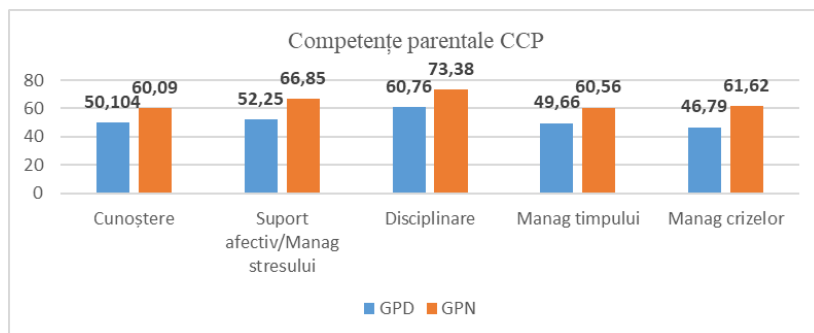

Fig. 2. Mediile pentru caracteristicile părintelui din CCP, GPD și GPN

scalele testului, ceea ce semnifică un nivel mai mic al caracteristicilor parentale pe care le verifică fiecare scală a testului.

Astfel, se evidențiază decalajul considerabil între mediile celor două grupuri supuse evaluării, cu accent pe mediile GPD la scalele: *Managementul crizelor* ($M=46,79$), scală care înregistrează cel mai mic nivel și atrage atenția asupra evaluării capacității părinților de a gestiona situațiile de criză ale copilului; *Managementul timpului* ($M=49,66$) care expune dificultățile părinților de a manageria în mod oportun timpul petrecut cu copilul său; *Suport afectiv/managementul stresu-*

lui ($M=52,25$), scală ce ne prezintă percepția părinților asupra asigurării suportului afectiv în contextul familiei divorțate. Pentru a înțelege aceste decalaje consistente, s-a realizat compararea competențelor parentale ale testului CCP, în funcție de tipul familiei, utilizând testul t pentru două eșantioane independente. Analiza statistică a raportat scoruri mai mici ale părinților divorțați față de părinții nedivorțați, ceea ce evidențiază un nivel de dezvoltare mai redus al competențelor parentale, la toate scalele testului, astfel cum sunt sintetizate în tabelul 2.

Tabelul 2.

Diferențe între rezultatele părinților din GPN și GPD, testul CCP

CCP		Medii		Testul t	p	Mărimea efectului
		GPN	GPD			
CCP	Cunoaștere	60,09	50,10	10,94	< .001	1,46
	Suport afectiv/ Management stres	66,85	52,25	14,90	< .001	1,98
	Disciplinare	73,38	60,76	10,72	< .001	1,43
	Managementul timpului	60,56	49,66	10,42	< .001	1,39
	Managementul crizelor	61,62	46,79	17,93	< .001	2,31

Prin urmare, observăm și expunem rezultatele pentru scalele testului CCP, cu detaliile aferente și interpretarea psihologică a situației constatate, cu accenț pe factorii *Suportul afectiv/Managementul stresului* și *Managementul crizelor*, care au înregistrat decalaje mai accentuate, astfel:

- pentru *Suportul afectiv/Managementul stresului* ($t(226) = 14.90$, $p < .001$, $d = 1.98$), rezultatul explică un nivel scăzut al părintelui de a cunoaște și a utiliza modalități eficiente de prevenire și de coping al stresului din familie și de gestionare a situațiilor tensionale pentru oferirea unui suport afectiv care să ajute copilul în a-și gestiona emoțiile negative;

- pentru *Managementul crizelor* ($t(226) = 17.93$, $p < .001$, $d = 2.31$), rezultatul relevă o dificultate a părintelui de a găsi soluții la problemele copilului im-

preună cu acesta, pentru a depăși situațiile critice de natură educațională sau personală, prin acest mod determinând dezvoltarea gândirii critice și raționale a copilului, precum și a perseverenței lui în rezolvarea de probleme. În ceea ce privește rezultatele obținute pentru părinții divorțați la celelalte scale ale chestionarului, respectiv:

- *Cunoaștere* ($t(226) = 10.94$, $p < .001$, $d = 1.46$),

- *Disciplinare* ($t(226) = 10.72$, $p < .001$, $d = 1.43$),

- *Managementul timpului* ($t(226) = 10.42$, $p < .001$, $d = 1.39$), astfel cum se observă în datele prezentate, au fost identificate, de asemenea, diferențe statistice semnificative față de părinții nedivorțați. Concluzionăm că și în cazul testului CCP rezultatele cu privire la caracteristicile

părintelui divorțat prezintă diferențe statistic semnificative față de cele ale părintelui nedivorțat, cu privire la competențele parentale. În detaliu, diferențele statistic semnificative ale datelor statistice speci-

fice *testului t* dintre cele două grupuri de subiecți cu privire la caracteristicile părintelui pentru cele două teste aplicate acestora, respectiv, PSI4 – *Domeniul Părintelui* și CCP, se pot observa în tabelul 3

Tabelul 3

Semnificația diferențelor la scalele din PSI4 și CCP, GPD și GPN

Independent Samples T-Test		Statistic	df	p	Effect Size	
Competența	Student's t	-4.80 ^a	226.00	<.001	Cohen's d	-0.64
Izolare	Student's t	6.85 ^a	226.00	<.001	Cohen's d	0.91
Atasament	Student's t	2.24 ^a	226.00	0.026	Cohen's d	0.30
Sanatate	Student's t	3.81 ^a	226.00	<.001	Cohen's d	0.51
RolParentalRestrictiv	Student's t	-3.63	226.00	<.001	Cohen's d	-0.48
Depresie	Student's t	-1.51 ^a	226.00	0.133	Cohen's d	-0.20
RelatiaCuPartenerul	Student's t	-21.62 ^a	226.00	<.001	Cohen's d	-2.88
Cunoastere	Student's t	10.94	226.00	<.001	Cohen's d	1.46
SupportAfectivManagStresului	Student's t	14.90 ^a	226.00	<.001	Cohen's d	1.98
Disciplinare	Student's t	10.72 ^a	226.00	<.001	Cohen's d	1.43
ManagTimpului	Student's t	10.42 ^a	226.00	<.001	Cohen's d	1.39
ManagCrizelor	Student's t	17.39 ^a	226.00	<.001	Cohen's d	2.31

Datele înregistrate explică percepția părinților asupra abilităților personale de a gestiona adecvat regimul de recompensă și pedeapsă, de a determina calitatea și cantitatea timpului petrecut cu propriul copil, de a cunoaște și a-și explica reacțiile copilului, de a înțelege nevoile acestuia și de a formula răspunsuri adecvate lor.

Concluzie: În contextul situației de separare, implicarea în divorț generează la nivelul părintelui o restructurare și o readaptare la noua situație, prin urmare, capacitatea părinților de a-și îndeplini rolul parental este mai redusă, astfel cum susțin și datele înregistrate. Așa cum am concluzionat anterior, în cazul ambelor chestionare aplicate părinților, respectiv, PSI4 – Domeniul Părintelui și CCP, rezultatele cu privire la caracteristicile părintelui divorțat prezintă diferențe statistic semnificati-

ve față de cele ale părintelui nedivorțat, cu privire la competențele parentale și la relația de coparentalitate măsurate prin scalele: *Competență, Rol parental restrictiv, Relația cu partenerul, Cunoaștere, Suportul afectiv/Managementul stresului, Managementul crizelor, Disciplinare și Managementul timpului*, confirmând ipoteza de cercetare, care susține că vom identifica un nivel de competențe parentale reduse și o relație de coparentalitate conflictuală la părintele rezident al copilului.

În acest context, dezvoltarea competențelor parentale, adoptarea unui stil parental adecvat și formarea unei relații dintre cei doi părinți bazată pe comunicare și colaborare, astfel încât să satisfacă nevoile copilului, reprezintă un demers imperios necesar.

BIBLIOGRAFIE

1. AMERICAN PSYCHIATRIC ASSOCIATION, DSMTF, et al. *Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-5*. Washington, DC: American psychiatric association, 2013, p 716. ISBN-13: 9780890425558

2. ANDERSON, SR, ANDERSON SA, PALMER KL, MUTCHLER MS, BAKER LK. *Defining high conflict*. În: The American Journal of Family Therapy. 2010 Dec 30;39 (1):11-27. <https://doi.org/10.1080/01926187.2010.530194> ISSN: 1521-0383

3. ARENDELL, T. Co-Parenting: A Review of the Literature. 1996, 59. Disponibil pe <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED454975.pdf>, citat 07.03.2021. ISSN:N/A
4. BAKER, J.L; ANDRE, K. C. *Getting Through My Parents' Divorce: A Workbook for Children Coping with Divorce, Parental Alienation, and Loyalty Conflicts*. New Harbinger Publications, 2015. ISBN: 9781626251373
5. BECKMEYER, J., COLEMAN, M., GANONG, L. H. *Postdivorce coparenting typologies and children's adjustment*. În: Family Relations, 2014, 63.4: 526-537. <https://doi.org/10.1111/fare.12086>, ISSN: 1552-5481
6. EL-SHEIKH, M., WHITSON, S. A. *Longitudinal relations between marital conflict and child adjustment: vagal regulation as a protective factor*. În: Journal of Family Psychology, 2006, 20.1: 30. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.20.1.30>, ISSN: 0893-3200
7. FEINBERG, M. E. *Coparenting and the transition to parenthood: A framework for prevention*. În: Clinical child and family psychology review, 2002, 5: 173-195. <https://doi.org/10.1023/A:1019695015110>. ISSN:1573-2827
8. GLĂVEANU, S. *Competența parentală: modele de conceptualizare și diagnoză (Parental Competence Questionnaire)*. Editura Universitară, 2012. ISBN: 978-606-591-472-8
9. GUARINO, A., et al. *Parenting Stress Index-Fourth Edition (PSI-4)*. 2016. ISBN 978-88-09-99490-4
10. HETHERINGTON, E. M. *The influence of conflict, marital problem solving and parenting on children's adjustment in nondivorced, divorced and remarried families*. În: Families count: Effects on child and adolescent development, 2006, 203-237. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511616259.010> ISBN: 9780521847537
11. LAMELA, D., et al. *Typologies of post-divorce coparenting and parental well-being, parenting quality and children's psychological adjustment*. În: Child Psychiatry & Human Development, 2016, 47: 716-728. <https://doi.org/10.1007/s10578-015-0604-5>. ISSN: 1573-3327
12. LANGE, A., et al. *Families in High-Conflict Divorces: Parent Outcomes of No Kids in the Middle*. În: Journal of Divorce, 2023, 1-16. <https://doi.org/10.1080/10502556.2023.2210478>. ISSN: 2374-863X
13. MURPHY, S. E.; JACOBVITZ, D. B.; HAZEN, N. L. *What's so bad about competitive coparenting? Family-level predictors of children's externalizing symptoms*. În: Journal of Child and Family Studies, 2016, 25: 1684-1690. <https://doi.org/10.1007/s10826-015-0321-5>. ISSN: 1062-1024
14. MUSICK, K., MEIER, A. *Are both parents always better than one? Parental conflict and young adult well-being*. În: Social science research, 2010, 39.5: 814-830. <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2010.03.002>. ISSN: 1096-0317
15. TETI, D. M.; CANDELARIA, M. A. *Parenting competence*. Handbook of parenting, 2002, 4: 149-180. ISBN: 0-8058-3778-9
16. VELEANOVICI, A., DUMITRIU, G. *Evaluare, expertiză, intervenție psihologică în situații de divorț*. Expert Psy. 2013. ISBN 978-606-94094-2-8
17. WYMAN, P. A., et al. *Developmental and family milieu correlates of resilience in urban children who have experienced major life stress*. În: American Journal of community psychology, 1991, 19.3: 405. <https://doi.org/10.1007/BF00938033>. ISSN:1573-2770

Primit la redacție 20.11.2024
Acceptat spre publicare 15.05.2025